

ARQUEOLOGIA I HISTÒRIA DE L'ART

GENERALS

Centre d'Estudis de la Civilització i de l'Art Catalans a París

L'any 1929 va ésser fundat a l'Institut d'Art i d'Arqueologia de la Universitat de París, i dins el marc de la Fundació per a l'estudi de la Mediterrània Occidental, un Centre d'Estudis de la Civilització i de l'Art Catalans, el domini del qual és el territori determinat per l'àrea de difusió de la llengua catalana i per l'expansió històrica del nostre poble (Itàlia, Orient). L'Institut es deu a la munificència del Sr. Francesc Cambó.

Aquest Centre enfoca l'estudi de l'art i de la civilització de Catalunya per aquells aspectes que tenen un interès universal, i recolza la investigació, segons les necessitats, en la història, la història literària i la filologia catalanes.

La missió d'aquest Centre no és únicament l'ensenyança, sinó també la investigació i la documentació. El seu local està enclòs en l'edifici de l'Institut d'Art i d'Arqueologia, de la Place de l'Observatoire de París. Allí està formant-se actualment una Biblioteca que contindrà totes les obres de consulta necessàries per a l'estudi de l'art català, i totes aquelles que contribueixin a donar una idea del moviment cultural de Catalunya.

Adjunt a la Biblioteca, el Centre contindrà un arxiu documental de tots els aspectes dels estudis que cultiva. S'hi trobaran fotografies, fotocòpies, manuscrits, etc.

L'ensenyament comprèn cada curs, com a mínim, un curs normal, amb treballs de seminari segons el tipus de la Universitat de París, i a càrrec del professor adscrit a la Fundació, que és M. P. Lavedan, i després, un curs de conferències públiques a càrrec d'una o diferents persones especialitzades, catalanes o estrangeres.

El curs de conferències de l'any acadèmic 1929-1930 versà sobre el primer art romànic a Catalunya. Les conferències es donaren en la següent forma:

SR. JOSEP PUIG I CADAVALCH: El primer art romànic. *a)* La Geografia general i la cronologia. *b)* La introducció de la volta. *c)* La cúpula.

SR. LLUÍS NICOLAU D'OLWER: El quadre històric. La literatura llatina a Catalunya en els segles x^e, xie i xiie.

MN. HIGINI ANGLÈS: La música a Catalunya en els segles x^e i xie. L'Escola de Ripoll.

M. PH. LAUER: Les miniatures catalanes. La pintura romànica a Catalunya. *a)* La pintura mural. *b)* El mobiliari litúrgic i la pintura sobre fusta. *c)* Les tècniques d'imitació de l'orfebria; llurs relacions amb l'escultura.

El curs 1930-1931 versà sobre la pintura gòtica catalana en els segles xive i xve en la forma següent:

MN. MANUEL TRENS: La pintura catalana des del començament del retaule fins a Ferrer Bassa.

SR. ALEXANDRE SOLER I MARCH: Els germans Serra, pintors del segle xive.

SR. FRANCESC MARTORELL: Lluís Borrassà, pintor de retaules.

SR. AGUSTÍ DURAN I SAMPERE: Els pintors Dalmau i Huguet.

SR. JOAQUIM FOLCH I TORRES: Els pintors Huguet i Vergós.

SR. LLUÍS NICOLAU D'OLWER: L'Art en la vida social catalana segons les narracions del segle xve.

M. HULIN DE LOO: La pintura catalana i la flamenca en el segle xve.

M. SCHNEIDER: La pintura catalana i la pintura avinyonesa.

M. HENRI FOCILLON: La pintura catalana dins el quadre de la pintura sienesa.

En el curs 1931-1932 s'estudiarà el tema «La pintura catalana del segle XIX». Una exposició de pintura catalana d'aquesta època serà oberta en el hall de l'Institut d'Art i d'Arqueologia. Hi professaran els senyors Pere Coromines, Joaquim Folch i Torres, Feliu Elies, Alfons Maseras, Josep Ràfols, Rafael Benet i Henri Focillon.

El Centre d'Estudis de la Civilització i de l'Art Catalans publicarà les conferències de cada curs en un volum que editarà la casa Ernest Leroux en la seva sèrie «Bibliothèque d'Art Catalan». El volum que contindrà les conferències del primer curs està a punt de sortir. En aquesta mateixa sèrie es publicaran les tesis sobre art català que siguin presentades a la Sorbona per a l'obtenció del títol de doctor. Una d'elles ha inaugurat ja la sèrie sota el títol «Les chapeaux de Sant Cugat del Vallès», per Jurgis Baltrusaitis.

El Centre fou creat per a un termini de sis anys, amb el propòsit de fer-lo permanent.

L'exhibició de l'Art d'Espanya a l'Exposició de Barcelona

Difícilment tornaran a reunir-se tants d'objectes d'extraordinària valor artística com els que foren aplegats amb ocasió de l'Exposició Internacional celebrada a Barcelona l'any 1929, però difícilment també haurà estat mai realitzada cap exhibició artística amb una manca tan absoluta de mètode i d'ordre.

Tothom sap que l'Exposició començà d'ésser preparada l'any 1913, que l'any 1923 els antics directors foren substituïts i que una direcció gairebé militar pretengué realitzar la tasca complexa i immensa que havia estat encomanada a aquells, per a la qual calia l'esforç de tothom. El resultat fou l'apartament de la major part de l'element científic de casa nostra. La responsabilitat no és de Catalunya ni dels iniciadors del Certàmen.

Hom havia preparat en el primer període un amplíssim inventari gràfic de l'art espanyol classificat per matèries que comprenia més de 150 mil documents; d'aquest inventari s'havia deduït un pla que havia de conduir a l'exhibició ordenada de la història de l'art a Espanya en tots els seus complexos períodes i en tota la seva àrea d'expansió.

El desig d'aquests iniciadors era presentar als ulls com la colossal il·lustració d'un llibre immens, que havia de contenir una visió completa de la història de l'art hispànic.

La realització ha estat ben lluny del mètode científic que els iniciadors havien somiat, i més aviat ha resultat una rica i colossal exhibició d'antiguitats a casa d'un marxant sumptuós. Perfides típics han estat oblidats: l'art pre-romànic d'Astúries i el romànic primitiu de Catalunya. Quant al nostre gòtic no se'l trobava enlloc; ni Borrassà ni Huguet no hi eren representats; veritat és que tampoc ho era Velázquez i sols episòdicament Goya.

Capsaven les grans èpoques de l'art uns diorames amb representacions de la història d'Espanya. Quadres històrics sense història, obeint més que a la realitat a la llegenda patriòtica. Aquesta intromissió del museu de figures de cera, gènere Museu Grevin de París, era la invenció de l'allau de pintors i escultors que en la organització de l'Exposició substituïren la preparació científica.

Els objectes barrejats sense cap ordre no tenien altra il·lustració que un número, el qual menava a un catàleg titulat pomposament «*El Arte en España*». La primera edició d'aquest catàleg enumerava sense cap ordre uns quants milers de peces.

Una segona edició revisada, segons constava a la portada, pel «*Dr. D. Manuel Gómez Moreno, catedrático de la Universidad central, Académico de Número de las Reales Academias de la Historia y de Bellas Artes de San Fernando y profesor del Centro de Estudios Históricos de Madrid*», contenia alguns números més i el material hi era classificat per sales.

La revisió no vol dir redacció, però sembla que vol dir evitar errors majors i errors ridícols. Sobretot havia d'evitar el donar al públic per cosa certa allò que es troba encara en discussió i, en canvi, explicar-li el que no pogués veure directament en l'obra; així, en general, el catàleg consignava dates absolutes en els cassos en que manquen les proves i altres vegades s'entretenia amb explicacions banals. Escollim a l'atzar alguns exemples (els subratllats són nostres):